

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
Південноукраїнський центр професійного розвитку керівників та фахівців
соціономічної сфери

РОЗВИТОК КРЕАТИВНОСТІ ЯК РЕСУРСУ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ОСОБИСТОСТІ: ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ
04 квітня 2025 року**

ОДЕСА

УДК: 159.953:37.015.3:005.963

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Черненко Наталія Миколаївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітнього менеджменту та публічного управління.

Соловейчук Олена Максимівна – фахівець Південноукраїнського центру професійного розвитку керівників та фахівців соціономічної сфери.

*Рекомендова вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський
національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(протокол №14 від 24 квітня 2025 р.)*

Рецензенти:

Ольга ЗБАРСЬКА (Olga Zbarskaya) - доктор наук, експерт у галузі креативного потенціалу людини, член академії ACSW, член The Textbook & Academic Authors Association, засновник та президент компанії «OZCREDO», автор книг та підручників.

Осіпова Тетяна Юріївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки Університету Ушинського

Розвиток креативності як ресурсу інноваційного потенціалу особистості: психолого-педагогічні аспекти: збірник матеріалів всеукраїнської науково-методичної конференції з міжнародною участю. Одеса : Університет Ушинського, 2025. 511 с.

До збірника увійшли матеріали всеукраїнської науково-методичної конференції з міжнародною участю, присвяченої різним психолого-педагогічним аспектам інноваційного потенціалу особистості, сучасним методам та формам організації освітнього процесу у закладах освіти різного рівня, розвитку креативного мислення під час підготовки здобувачів у закладах освіти.

Науковці висвітлюють питання щодо сучасних форм і методів розвитку креативності як ресурсу інноваційного потенціалу особистості.

Відповідальність за зміст матеріалів несуть їх автори.

© Університет Ушинського

14. Скрипник М. Авторська інтерактивна збірка навчальних матеріалів для слухачів тематичних курсів «Інновації та експериментування в навчанні». URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/739753/1/%D0%86%D0%9D%D0%9D%D0%9E%D0%92%D0%90%D0%A6%D0%86%D0%87%20%D0%A2%D0%90%20%D0%95%D0%9A%D0%A1%D0%9F%D0%95%D0%A0%D0%98%D0%9C%D0%95%D0%9D%D0%A2%D0%A3%D0%92%D0%90%D0%9D%D0%9D%D0%AF%20%D0%A1%D0%95%D0%9D%D0%A1%D0%98%20%D0%A2%D0%90%20%D0%A1%D0%9C%D0%98%D0%A1%D0%9B%D0%98%20%D0%94%D0%9B%D0%AF%20%D0%9D%D0%90%D0%92%D0%A7%D0%90%D0%9D%D0%9D%D0%AF.pdf>
15. Словник-довідник для підготовки до практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Філософія» (для студентів денної, заочної та дистанційної форми навчання усіх напрямів підготовки. Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. Бекетова; уклад. Н. Козирева. Харків: ХНУМГ ім. О. Бекетова. 2018. 69 с.
16. Сорочинська О. А. Павлюченко О. В. Особливості експериментально-дослідницької діяльності в природному довкіллі дітей старшого дошкільного віку. *зб. наук. праць. Педагогічні науки*. 2021. Вип. 94. С. 51-56.
17. Ткаченко Л. Креативність і творчість: сучасний контент. *Освіта та розвиток обдарованої особистості. Наука-практиці*. 2014. №9-10 (28-29). С. 32-35.
18. Чепур О. С. Креативний розвиток дітей дошкільного віку. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Педагогіка. Соціальна робота»*. 2011. Вип. 23. С. 202-204. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Nvuuped_2011_23_72.pdf
19. Чувасова Н. Креативність особистості: зміст і структура. *Педагогіка вищої та середньої школи*. 2013. Вип. 38. С. 277-282.
20. Шапар В. Б. Сучасний тлумачний психологічний словник. Х.: Прапор, 2007. 640 с.
21. Ярмаченко М. Д. Педагогічний словник. К.: педагогічна думка, 2001. 517 с.

ДОННІКОВА Ірина Анатоліївна

КРЕАТИВНІСТЬ В КОНТЕКСТІ ЛЮДИНОТВОРЧОЇ МІСІЇ ОСВІТИ

Освіта є тією сферою соціального життя, яка постійно перебуває у стані реформування. Але в останню чергу це зумовлюється так званою професійною

орієнтацією освіти, її спрямованістю на підготовку фахівців для різних галузей соціального виробництва. В першу чергу реформування освіти пов'язане з визначенням «soft skills» – «м'яких навичок», що визначають особистісні якості людини і можуть бути ефективними в будь-якій професійній діяльності.

Протягом останнього десятиліття однією з затребуваних «soft skills» залишається креативність. При чому, «стрибок» цієї компетентності відбувся в період з 2015 по 2020 роки, коли в переліку «top 10 skills», наданому World Economic Forum, креативність з 10 місця перемістилась на 3-тє (Awwadah etc., 2018). Перші місця посіли критичне мислення та вміння розв'язувати проблеми, що незмінно очолюють список «soft skills» з 2016 року та за прогнозами збережуть свої позиції і в наступні п'ять років. В 2025 році креативне мислення посіло 4-тє місце, поступившись аналітичному мисленню, стійкості та гнучкості, лідерству та соціальному впливу. Прогнози до 2030 року залишають креативне мислення затребуваним на фоні зростання ролі ШІ, мереж та кібербезпеки і технологічної грамотності (World Economic Forum, 2025).

Враховуючи нові умови, в яких функціонує освіта, а саме стрімку дигіталізацію суспільства, поняття креативності та креативного мислення потребують переосмислення. Йдеться про те, під впливом сучасних інформаційних технологій освіта ризикує втратити ціннісно-смісловий зміст, людинотворчу місію, позначену ще в платонівській «пайдеї», а мисляча, освічена людина постає перед загрозою витіснення штучним інтелектом і нейронними мережами, що самонавчаються. Освіта опиняється перед реальною загрозою трансформації в дигітальний проєкт, в якому знання підміняються інформацією, зміст знань – змістом промтів, а пізнання та самопізнання – вмінням людини ідентифікувати себе зі своїми «мережевими особистостями».

Що означає креативність для сучасної освіти? Чи можна вважати поняття креативності таким, що в умовах зростаючого диктату цифрових технологій та ШІ, здатного генерувати нові ідеї, відображає сутність знання та розуміння, взагалі природу людини, зданої до творчості?

На нашу думку, поняття «креативність» (creativity), яке підмінило «творчість» з таким самим англійським еквівалентом, є носієм смислів і значень попередніх епох, що передували епосі ШІ і позначали виключно людську інноваційну діяльність. Тобто обидва пов'язані з продукуванням чогось нового, оригінального, нестандартного. Але тотожність понять руйнується, коли ми беремо до уваги не тільки здатність людини до інноваційної діяльності, але й враховуємо її результати, наслідки цієї творчості/креативності для самої людини, суспільства, навколишнього світу (Donnikova, & Kryvtsova, 2020, p. 191). Адже продукування нового не може бути самоціллю в складному і непередбачуваному світі. Креативність позбавлена смислу, якщо продукує руйнівні процеси.

В ситуації зростання невизначеності наслідків людської діяльності в умовах дигіталізації суспільства доцільно розмежовувати креативність як

інноваційність і власне створювальність, яка може бути альтернативою англійській кальці.

Створювальність означає, по-перше, здатність діяти «з кимось» або «з чимось», тобто спів-творчість, по-друге, – «творити щось з самого себе» (тобто містить ідею аутопоезису), і по-третє, позначає творчість в ціннісно-смысловому контексті. Відповідно близькими за змістом англійськими еквівалентами «створювальності» можуть бути «originative», «generative», «productive», «constructive», «pro-active» або «co-generative» – те, що породжує, продукує, єднає, спонукає до творчості і само є таким, що породжується, є наслідком кооперативних ефектів, а отже, співвідноситься з культурно-ціннісними засадами людського буття (Donnikova, & Kryvtsova, 2020, pp. 188, 191, 192).

В контексті збереження людинотворчої місії освіти слід додати, що створювальність є однією з сутнісних ознак і життєвих сил людини, і мислення, і знання, що генерується освітою, і власне освіченої людини (Доннікова, Кривцова *etc.*, 2020), вона є проявом певних культурних смислів і породжує суто людський феномен розуміння. Саме це слід брати до уваги, коли ми розмірковуємо про мислячу людину як мету освіти.

Сучасна освіта, при всій своїй технологічності, має стати простором переосмислення культурно-смыслових засад людського життя, з яких власне і народжується створювальна людська сутність. Створювальність же самої освіти означає, що людина має не лише засвоїти цілісне знання про себе і світ, але й жити цим знанням і з цим знанням, не порушуючи світ, який вона намагається пізнати.

Список використаних джерел:

1. Доннікова, І. А., Кривцова Н. В. (відп. ред.) (2020). Створювальна сила знання. Книга перша. Одеса: Фенікс, 250 с.
2. Awwadah, Kamal & van Oostveen, Roland & Barber, Wendy & Blayone, Todd & Childs, Elizabeth. (2018). Exploring the Digital Competency Profiler (DCP): A group-based digital competency and use assessment tool.
3. Donnikova, I., & Kryvtsova, N. (2020). Круглий стіл «Створювальне знання: теоретико-методологічні та практичні аспекти». *Філософія освіти. Philosophy of Education*, 25(2), 169-210.
4. World Economic Forum (2025). Future of Jobs Report. Insight Report, pp. 35-40.